

CENTRUM FÖR DIGITAL HUMANIORA

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2017

Inledning

Efter en period med nyrekryteringar och sjukskrivningar under 2016/17 har förutsättningarna för att skapa en stabil organisation med tydlig struktur och prioriteringsordning förbättrats betydligt under senare delen av 2017. Under året har verksamheten stärkts med kommunikatör/webbredaktör, forskningskoordinator, forskningsingenjör, koordinator SWE-CLARIN samt en postdoc.

Ett antal prioriterade verksamhetsområden och samarbetspartners har identifierats för att tydligare fokusera verksamheten framåt. Under året gjordes det också satsningar på arbetet med att initiera forskningsprojekt, främst i samverkan med forskare vid fakulteten, och en del av tiden har också ägnats uppsökande verksamhet samt ett stort antal möten med forskare och lärare. Vidare har vi arbetat med metodutveckling, sammanställning av datamaterial samt dataanalys av olika material. CDH har genom ett samarbete med IT-universitetet och ett samverkansavtal med Chalmers prioriterat metodutveckling och forskning inom AI (speciellt maskininlärning) och det är ett område som kommer att fokuseras även under 2018. Totalt har sjutton ansökningar (med varierande grad av koppling till CDH) skickats in – varav sju har beviljats, tre är under bedömning och sju har avslagits.

Kopplingen till Centrum för kritiska kulturarvsstudier (CCHS) har stärkts under 2017 och en rad gemensamma projekt har initierats. Förståndaren för CDH är koordinator för ett av CCHS kluster, *Embracing the Archive*, och i denna överlappande verksamhet har samverkan med en rad externa aktörer, såsom museer och arkiv, initierats och konsoliderats.

Under hösten 2017 har CDH bistått det nystartade masterprogrammet i digital humaniora – bland annat genom gemensamma föreläsningar och gästforskare. Arbetet med att få klart CDHs lokal (lärosal C360) har fortgått och den kommer att användas för labbinriktade forskningsmöten och seminarier men också för undervisning och studentprojektmöten inom ramen för masterprogrammet i digital humaniora.

Organisation och ekonomi

Centrum för digital humaniora (CDH) inrättades 1 januari 2015 vid Humanistiska fakulteten och administreras av Institutionen för litteraturvetenskap, idéhistoria och religion. Under 2017 bestod verksamheten av följande funktioner (tjänstgöringsprocent inom parentes visar bemanningen 2015–2016):

- **Föreståndare**, Cecilia Lindhé, 35% (25%), (hel- och deltidssjukskriven under perioden 201609–201702),
- **Forskningskoordinator** Sverker Lundin, 60% (50%), (uppbär lön 201701–201705, men arbetade inte för verksamheten)
- **Forskningskoordinator** Niclas Hagen, 50% (201707–)
- **Kommunikatör/webbadministratör**, Katarina Wignell, 50% (5%), (201702–)
- **Webbdesigner/programmerare** Trausti Dagsson, 25% (inom Aroseniusprojektet enbart)
- **Forskningsingenjör** Oscar Ivarsson (i samverkan med Chalmers och IT-universitetet), 50% + 25%, 201704–201804
- **Koordinator Swe-Clarin** Daniel Brodén (25% finansieras av Språkbanken), 50% 201708–
- **Postdoc Nina Tahmasebi**, 100%, fr o m 201801

Tillfälliga tjänster och arvoderingar

- **Konferensadministratör/organisatör** Jenny Bergenmar, 20% i sex månader
- **Konferensadministratör/organisatör** Daniel Brodén, 20% i sex månader
- **GIS-expert** Ida Storm, 20 timmar

För ekonomiskt läge, se bilagd budget.

Forskning

Under senare delen av 2017, när tjänsten som forskningskoordinator återigen tillsatts, har fokus inom forskningen legat på att formulera och befästa strategiskt utvalda inriktningar både gällande teknikutveckling och forskningskompetenser. Vi har arbetat med att identifiera starka och strategiskt viktiga områden dels utifrån de projekt som drivs inom ramen för CDHs verksamhet och dels utifrån de styrkor som finns vid Humanistisk fakultet. Följande noder har identifierats som strategiska och med stor potential (ur ett nationellt såväl som internationellt perspektiv): digital textanalys, digital rumslighet och digital kunskapsteori. CDHs strategiska infrastrukturtilldelning har använts för ett samverkansavtal med Chalmers och mer specifikt för att stärka två av de forskningsnoder som CDH prioriterar: digital textanalys och digital rumslighet – med fokus på *Data Science*. Därtill har en postdoc i digital textanalys rekryterats från 2018.

Det finns ett stort intresse från fakultetens institutioner och vi får många förfrågningar både vad

gäller forskningsansökningar och konkret stöd i diverse projekt. CDH har i nuläget inte möjlighet att stötta projekt som inte har finansiering och en utmaning är hur verksamheten ska kunna skalas upp så att vi kan anställa tekniska kompetenser på mer långsiktig basis.

Pågående forskningsprojekt 2017

Hur frammanas konstnären ur arkiven? Exemplet Arosenius är ett treårigt forskningsprojekt (2016–2018) som avser att utveckla en modell för att samla material från olika arkiv och minnesinstitutioner till en lättillgänglig helhet, samt nya metoder och gränssnitt att tillgängliggöra materialet för forskare och allmänhet.

Finansiering: Riksbankens Jubileumsfond och Kungliga Vitterhetsakademien

Samverkan: Göteborgs universitetsbibliotek, Nationalmuseum, Göteborgs konstmuseum, Litteraturbanken och forskare vid Göteborgs universitet

Moravian Memoirs: Tracing Movements and History of the Moravian Church 1750–2012 är ett samarbete mellan Cecilia Lindhé (CDH), Christer Ahlberger (Historiska studier), och Katherine Faull, Bucknell University, USA). CDH har utvecklat en plattform och webbgränssnitt för tillgängliggörande av metadata från Herrnhutiska levnadslopp i arkiven i Herrnhut och Bethlehem, Pennsylvania. En transkriberingsplattform har utvecklats under 2017 och under året har vi också nått delslut på projektets fas 2 där hela det svenska materialet finns digitaliserat och tillgängligt. Vi har skapat ett innehållsrikt och funktionellt gränssnitt som fungerar som utgångspunkt för studentuppsatser, forskningsansökningar och vidare etablering av det internationella nätverket. Därtill etablerades ett skandinaviskt nätverk hösten 2017.

Finansiering: Gästforskaranslag (LIR), CCHS, Inst. för historiska studier, Bucknell University

Samverkan: Bucknell University, Inst. för historiska studier, arkiven i Herrnhut och Bethlehem, PA.

CDH:s och Litteraturbankens textlabb utgörs av Litteraturbankens verk (cirka 1200 böcker), men ambitionen är att användarna även ska kunna ladda upp sitt eget material. Under 2016 utvecklade CDH lb-sidor, som tillämpade ett antal verktyg på Litteraturbankens material. Under 2017 har vi arbetat med målet att skapa en gemensam plats för en mängd olika verktyg som kan tillämpas på Litteraturbankens material. Projektet sker i samverkan med Chalmers, Timothy Tangherlini, UCLA och Peter Leonard, Centre for Digital Humanities, Yale Univ.

Finansiering: Litteraturbanken, IT-universitetet, CDH

Samverkan: Litteraturbanken, Chalmers, UCLA, Yale Univ.

Maskininlärning och hållristningar är ett multidisciplinärt samarbete mellan CDH, Institutionen för historiska studier och Svenskt Hållristnings Forsknings Arkiv (SHFA) samt Institutionen för data- och informationsteknik vid Chalmers tekniska högskola. Projektets syfte är att med hjälp av datorprogram automatisera (utifrån s.k. *machine learning*) klassificering, analys och tolkning av hållristningar. I dess inledande fas arbetar projektet specifikt med de hållristningar som existerar i området runt Tanum i Bohuslän. En vidareföring av projektet

handlar sålunda om att skapa förutsättningar för forskningsansökningar och projekt som rymms inom ramen för ett av CDHs profilområden – digital kunskapsteori– inom vilket vi ämnar utforska de kunskapsteoretiska frågeställningar som digitaliseringen givit upphov till.

Finansiering: CDH, Svenskt Hällristnings- och forskningsarkiv

Samverkan: SHFA, Inst. för historiska studier, Chalmers

Göteborgskulturer på stan (GPS400)

GPS400 är ett nätverk/projekt som syftar till att samla Göteborgsforskningen vid GU men också bidra med teoretiska, metodologiska och praktiska resurser för att främja forskning i gränssnittet mellan digital teknik, humaniora och samhälle. Under innevarande uppbyggnadsfas har GPS400 påbörjat samverkan med ett antal olika sammanhang på lokal, regional, nationell och internationell nivå. I november 2017 anordnades en internationell konferens och projektet leds av Mats Jönsson (KUV), Astrid von Rosen (KUV) och Cecilia Lindhé (CDH/LIR).

Finansiering: Riksbankens Jubileumsfond, Anna Ahrenbergs fond

Samverkan: Göteborgs kommun, en rad museer i Göteborg m.fl.

Fokus Götaplatsen: Digital access, inventering, kartering och analys av rörliga bilder på distans

Syftet med projektet Fokus Götaplatsen är att använda maskininlärning för att kartlägga rörelser och constellationer över Götaplatsen i Göteborg i ett stora datamängder av rörliga bilder – från 1920-talet och framåt. Projektet handlar också om hur man digitalt tillgängliggör, analyserar och teknikutveckla medialt källmaterial.

Finansiering: IT-universitet

Samverkan: IT-universitetet, Inst. för kulturvetenskaper (Mats Jönsson), Chalmers, Kungliga biblioteket

Representation och konfigureringar av det digitala i svensk konst och litteratur går under 2018 in i slutfasen och involverar två forskare från GU/CDH och två forskare (varav en doktorand) vid Linköpings universitet. För mer information, se webb: <http://blog.liu.se/reprecdigit/>. Under hösten 2017 anordnades en internationell konferens.

Finansiering: Vetenskapsrådet

Samverkan: Linköpings univ.

Forskningsansökningar

Beviljade

Forskningsinfrastruktur för SWE-CLARIN 2019–2024

Huvudsökande: Lars Borin

Finansiär: VR

Belopp: 6,1 milj.

NubuWeb – ett nordiskt online-arkiv för avantgarde och experimentell litteratur och konst

Huvudsökande: Nils Olsson och Jonas Ingvarsson

Finansiär: RJ

Belopp: 450tkr

Drottningens juvelsmycke, en digital plattform

Huvudsökande: Jonas Ingvarsson (LIR)/ Lindhé (CDH)

Finansiär: RJ

Belopp: 450tkr

Göteborgskulturer på stan 1621–2021 (GPS 400)

Huvudsökande: Mats Jönsson (KUV)/Astrid von Rosen (KUV)/Lindhé (CDH)

Finansiär: RJ

Belopp: 350tkr

Medierad Medicin. Digitalisering och tillgängliggörande av medicinhistoriska filmsamlingar i Göteborg

Huvudsökande: KUV, CDH och Medicinhistoriska museet

Finansiär: IngaBritt och Arne Lundbergs forskningsstiftelse

Belopp: 200tkr

Minnen av Selma Lagerlöf

Huvudsökande: Jenny Bergenmar (LIR)

Finansiär: RJ

Belopp: 450tkr

Stiftsvalsen som musikarkiv

Huvudsökande: Johan Norrback, Högskolan för scen och musik, GU

Finansiär: RJ

Belopp: 2,4 milj

CDH inskrivet som samarbetsmiljö och föreståndare sitter i projektets referensgrupp

Under bedömning

Radical Infrastructures for and through the Humanities

Huvudsökande: Patrik Svensson (KTH, CDH/Cecilia Lindhé)

Finansiär: RJ program

Rock Art in Three Dimensions – Documentation, Research, and Outreach

Huvudsökande: Christian Horn (GU, SHFA, CDH)

Finansiär: RJ infrastruktur

Exercising the Body and Enchanting the Soul

Huvudsökande: Virginia Langum, Umeå universitet/SCASS

Finansiär: European Research Council

Langum söker för en postdoc inom ramen för CDHs projekt Moravian Lives

Avslag

Cultural Analytics and Text Mining: A Nordic Cooperation

Sökande: CDH, Litteraturbanken, Aarhus universitet, Oslo universitet, Oslos Nationalbibliotek, Danmarks Konglige Bibliotek, Det danske sprog og litteraturselskab, Finska Litteratursällskapet

Finansiär: NORDFORSK

CritiCult: Crowd Computing for Critical Heritage Studies

Sökande: Göteborgs univ., Universite du Luxembourg, Università degli studi di Padova, University College London, University of Peloponnese, Universidad de Vigo, Luxembourg Inst. of Science and Technology

Finansiär: European Commission – Horizon 2020

Moravian Memoirs

Sökande: Katherine Faull (Bucknell Univ.), Christer Ahlberger (GU), CDH

Finansiär: National Endowment for the Humanities, USA

Second Contact

Sökande: Johannes Heldén, CDH och Nätverket för grön humaniora, GU

Finansiär: The Seed Box: A Mistra-Formas Environmental Humanities Collaboratory, Linköpings univ.

Arkiv och arkeologi: Havets berättelser från Göteborg till Valletta 1758–1923.

Sökande: Lindhé/CDH

Medsökande: Joachim Östlund (Historiska studier) och Anton Larsson (masterstudent arkeologi)

Finansiär: Hav och Samhälle/Göteborgs universitet

Making Lost Memories Alive: Digitization of Moravian Memoirs

Sökande: Lindhé/CDH

Medsökande: Christer Ahlberger (Historiska studier) och Per von Wachenfeld

Finansiär: RJ/infrastruktur

The Manart project – a research database on manifestos in literature and art

Sökande: Mette Tjell, Inst för språk och litteratur, GU

Finansiär: RJ/infrastruktur

Seminarier

2015–2016 gavs flera seminarier i CDHs regi (ett tiotal varje termin, se bifogat underlag) och ofta i samarbete med andra institutioner. På grund av dels ett stort antal seminareserier vid fakulteten och dels på grund av att vi vill arbeta mer riktat och kvalitativt med forskare som besöker oss, har seminariserien pausats under 2017 och vt 2018. Vi har bjudit in och kommer att bjuda in ett begränsat antal forskare – bland annat i samarbete med forskningsprojekt som bedrivs vid fakulteten. De seminarier som gavs under hösten 2017 var i samarbete med masterprogrammet i DH – Foka och Gualeni undervisade också inom ramen för programmet.

Anna Foka, HUMlab, Umeå universitet, "Sahlinpedia: Digital Archives for Cultural Heritage", 7/9
Stefano Gualeni, Inst for Digital Games, Univ. of Malta, "Experience Machines", 23/11

Gästforskare

Timothy Tangherlini, Professor, Scandinavian Studies, UCLA, vt 2017, LIRs gästforskarmedel.

Mats Fridlund, professor Aalto Universitetet, vt 2017, externt finansierad.

Michael McGuire, forskare Indiana University/Bucknell University, vt/ht 2017, LIRS gästforskarmedel, CCHS.

Internationella konferenser

Digital humaniora i Norden, 14–16 mars, ca 150 deltagare

Göteborgskulturer på stan, 1621–2021, 8–9 november, ca 50 deltagare

Thinking through the Digital in Literature, 29 nov – 1 dec (vid Linköpings Univ.), ca 30 deltagare

Utbildning

Sveriges första masterprogram i digital humaniora startade ht-17. Ansökningstrycket var bra och programmets samtliga platser (15) tillsattes. Både föreståndare och forskningskoordinator har undervisat på programmet och under hösten har CDH bjudit in gästföreläsare/forskare som också undervisat på programmet. CDHs kommunikatör arbetar nära masterprogrammet, med administration av webbsidan samt annat administrativt stöd. Den nyligen färdigställda CDH-lokalen fungerar också som ett rum för studenterna, som har fått egen access och uppmuntras använda det för såväl grupparbeten som en mötesplats.

Samverkan

CDHs uppdrag är fakultetsövergripande så ambitionen är att internt samverka med samtliga institutioner. Men vi har under 2017 också samverkat med en rad aktörer externt och internt över hela universitetet. Under året upprättades ett samverkansavtal med Chalmers, vi samverkar med och finansieras (i ett projekt om maskininlärning och film) av IT-universitet och

flera museer och arkivinstitutioner är inskrivna i forskningsprojektet och -ansökningar(se lista ovan).

En central intern samverkanspartner är Centre for Critical Heritage Studies och med detta ett fördjupat samarbete med University College London, och dess avdelningar för arkivstudier och digital humaniora. Föreståndaren är också biträdande handledare för doktorand William Illsley inom ramen för Marie Curie EU Marie Skłodowska-Curie Innovative Training Network som ges inom ramen för CCHS.

Den internationella samverkan utgörs bland annat av det nära samarbetet med Bucknell University (inom ramen för projektet *Moravian Memoirs*), The Centre for Digital Humanities, Yale University (Aroseniusprojektet och textlabbet), the Scandinavian Section, UCLA (textlabbet), London University College (CCHS), arkiven i Herrnhut och Bethlehem, PA (*Moravian Memoirs*). Samverkan på nordisk nivå sker bland annat genom nära kontakter med nätverket *Digital humaniora i Norden* (som initierades av Mats Malm 2015), och genom det nyligen etablerade nordiska nätverket för digital textanalys: *Cultural Analytics and Text Mining: A Nordic Cooperation* där CDH bland annat samarbetar med Litteraturbanken, Aarhus universitet, Oslo universitet, Oslos Nationalbibliotek, Danmarks Konglige Bibliotek, Det danske sprog och litteraturselskab samt Finska Litteratursällskapet. En gemensam ansökan gick till NORDFORSK under hösten.

CDH har också haft flera externa besök (ex. Riksarkivet, Stockholms universitet, Göteborgs kommun, Västarvet, Göteborgs stadsmuseum, Kungliga biblioteket). Därtill har föreståndaren presenterat verksamheten i olika sammanhang (se spec. nedan).

Kommunikation

Under året rekryterades en webbredaktör/kommunikatör. Vi har infört en rad rutiner som synliggör verksamheten internt och externt: en kommunikationsplan har upprättats, webbsidan har full funktionalitet och uppdateras kontinuerligt, CDHs nyhetsbrev publiceras (och skickas till CDHs mejllista) 6–8 gånger per år, och vi publicerar intervjuer med gästforskare och seminariehållare. CDH har också en Facebook-sida med knappt 400 följare. Vi arbetar kontinuerligt för att skapa samverkan och öppna flöden mellan CDH och den verksamhet som bedrivs vid fakulteteten.

Föreståndares uppdrag med relevans för verksamheten (2016, 2017 samt kommande 2018)

Uppdrag

Referensgruppen för att formulera och etablera ett nationellt datalabb med humanistisk inriktning, uppdrag för Kungliga Biblioteket, 2018.

Styrgruppen för Centrum för digital innovation, Göteborgs universitet, 2018–

Nominerad expert och vetenskaplig granskare för framskrivande av europeisk utlysningstext på temat *Digital Heritage*, uppdrag för Vetenskapsrådet och Riksantikvarieämbetet, 2017.

Styrgruppen för Svenskt hällristnings- och forskningsarkiv, Göteborgs univ., 2017–

Representant för GU (vice rektor för forskning) i skrivargruppen för VR-ansökan ang. SNIC (Swedish National Infrastructure for Computing), 2016.

Ledamot i Kulturarvsakademin Västra Götaland, 2016–2017.

I arbetsgruppen för framtagande av skriften Kunskapens nya rörelser, red Östling, Björkman, Bernhardsson & Olsson, uppdrag för RJ och Vitterhetsakademien, 2016.

<http://www.rj.se/globalassets/bocker/2016/kunskapens-nya-rorelser-kvhaa-2016-webb.pdf>

Representant för Humanistiska fakulteten i arbetsgruppen Framtidens bibliotek 2.0, GU, 2016. Arbetet resulterade i ett nytt idé- och lokalprogram för UB:

<http://campusnackrosen.gu.se/dokument>

Vice ordförande, föreningen Digital humaniora i Norden, 2016–2017.

Presentationer

“Mapping Moravian Memoirs”, *Future for the Past: Digital Transduction and Visualization of Historical Materials*, February, Swedish Institute, Athens.

Moderator at *Digikult – Digital Heritage in Practice*, 25–26 April, Gothenburg

“Digital Humanities at the University of Gothenburg”, *Digital Approaches to Scandinavian Literature*, UCLA, November 2017

“Big Data”, *Bildningspodden*: <http://www.bildningspodden.se/avsnitt/62-big-data-live/>

“Humaniora, digitalisering och kulturarvets olika gränssnitt”, *Kulturarvet som ettor och nollor*, Kungliga Biblioteket, Stockholm, 12 september 2016

”Digital humaniora – två nationella perspektiv”, Forum för digital humaniora, Carolina Rediviva, 26 september 2016.

“Digital litteratur”, tillsammans med Jesper Olsson, *Bildningspodden*, Stockholms universitet: <http://www.bildningspodden.se/avsnitt/28-digital-litteratur/>

“Humaniora, digitalisering och kulturarvets olika gränssnitt”, *DIGIKULT: Digitalt kulturarv i praktiken*, Göteborg 7 april, 2016.

“Digital humaniora: utmaningar och möjligheter i forskning och utbildning”, Stockholms universitet, 12 april, 2016.

“Humaniora, digitalisering och kulturhistoriska gränssnitt?”, Film- och mediehistoriska seminariet, Lunds universitet, 27 april, 2016.